

DAVID GINARD I FERON

Treballadors, sindicalistes i clandestins

HISTÒRIES ORALS DEL MOVIMENT OBRER
(1930-1950)

VOLUM II

EDICIONS **DOCUMENTA** BALEAR

2014

Sumari

Nota introductòria, 17

1. Entrevista a Llorenç Albertí i Moll, 19

El dirigent comunista Joan Albertí i Moll: ambient familiar

Joan Albertí: República i guerra

Joan Albertí: clandestinitat i exili

2. Entrevista a Bartomeu Amengual i Coll, 22

El castell de Bellver com a presó: incident de la bandera (octubre del 1936)

Les tretes de presos al castell de Bellver

El procés contra Emili Darder i Alexandre Jaume

El camp de concentració de Sant Joan de la Fontsanta (Campos)

La presó militar d'Illetes (1937)

Camp de concentració de cap Gros (Alcúdia) (1937-38)

Expedient judicial, retorn a Illetes i consell de guerra (1938-39)

Ambient polític i afusellaments a la presó d'Illetes

Presó de Can Mir (1939-40)

Presó d'Eivissa (1941)

La colònia penitenciària de Formentera (1941-42)

Presons de Barcelona i Madrid a la postguerra

3. Entrevista a Serapi Ametller i Piris, 37

Moviment obrer a Menorca durant la Segona República i la Guerra Civil

Presons de Menorca (1939)

Camp de concentració de Son Catlar (Campos) (1939-40)

Presó d'Illetes (1940)

Judici i sortida en llibertat

Menorquines a la presó de dones de Palma

4. Entrevista a Miquel Ballester i Puigserver, 43

L'expedició del capità Alberto Bayo a Mallorca (agost-setembre del 1936)

Refugiats mallorquins a Menorca durant la Guerra Civil

Retorn a Mallorca i activitats clandestines a la postguerra

5. Entrevista a Josep Bonet i Cardona, 47

La colònia penitenciària de Formentera

La resistència antifranquista a Eivissa en la postguerra

6. Entrevista a Joan Bonet i Nadal, 52

Moviment obrer i Segona República a Manacor

Detenció, presó i judici de Sebastià Bonet i Garí

Artesania a la presó

Repressió contra les dones

Evacuació d'antics emigrants cap a l'Argentina

Vida quotidiana a Manacor (1936-41)

Escola i organitzacions infantils de Falange durant la Guerra Civil (1936-39)

La postguerra al barri del Vivero (Palma): condicions de vida

Emissores clandestines antifranquistes

Visió de la Unió Soviètica

Les esquerres i la llengua catalana

Propaganda clandestina de postguerra

7. Entrevista a Florià Cardona i Pons, 65

Moviment llibertari i obrerisme a Menorca durant la Segona República

El dirigent anarcosindicalista Liberto Callejas a Menorca

Prensa anarcosindicalista a Menorca: *Fructidor* i *La Voz de Menorca*

Prensa, moviment obrer i llengua catalana a Menorca

El cop d'estat de juliol del 1936 a Menorca

Fugitius i refugiats a la Menorca en guerra

El moviment llibertari a Menorca (1936-39)

Militants de la CNT a Menorca durant la Guerra Civil

Economia i col·lectivitzacions a Menorca durant la Guerra Civil

La repressió republicana a Menorca (1936-39)

El PCE i l'exèrcit a Menorca durant la Guerra Civil

Final de la guerra i ocupació de Menorca (1939)

Lexili republicà menorquí a Xile

Clandestinitat llibertària a Menorca durant el decenni dels quaranta

Ajuda als presos a la Menorca de postguerra

8. Entrevista a Isabel Coll i Martí, 81

Menorquins al desembarcament del capità Bayo

Miquel Casanovas i la repressió a Menorca durant la Guerra Civil

Les Dones Antifeixistes a Menorca (1936-39)

Els refugiats mallorquins a Menorca durant la guerra

Evacuació de Menorca i empresonament i judici a Maó (1939)

La presó de dones de Palma (1940-43): condicions de vida

Matilde Landa a la presó de Palma (1940-42)

Desterrament a Inca i condicions de vida a la postguerra (1943-51)

9. Entrevista a Josep Colomar i Juan, *93*
La Segona República al municipi de Santa Eulàlia
Guerra Civil i repressió a Eivissa (1936-39)
Fugida a Alger, camp de concentració i presons a la postguerra (1939-50)
10. Entrevista a Antoni Escandell i Guasch, *96*
La CNT a Eivissa durant la Segona República
Companyies de guerrillers de l'Exèrcit Popular de la República
Final de la Guerra Civil i intent d'evacuació al nord d'Àfrica (1939)
Presó a Eivissa i Mallorca (1939-41)
Condicions de treball a la Mallorca de postguerra
El PCE de Mallorca a la clandestinitat (1943-48)
La detenció d'antifranquistes del 1948
Vagues obreres a la Mallorca franquista
11. Entrevista a Guillem Gayà i Nicolau, *102*
Detenció i tortura a la Casa del Poble de Palma (juliol del 1936)
Presó de Canàries (1945)
12. Entrevista a Jaume Gelabert i Mut, *104*
Entorn familiar. Infància i Guerra Civil
Gabriel Gelabert i Mut, militar republicà mallorquí durant la Guerra Civil
La postguerra a Mallorca: treball, racionament, por
La clandestinitat antifranquista a Mallorca al decenni dels seixanta
13. Entrevista a Josep Guasch i Marí, *110*
El mestre Joaquim Gadea i el progressisme a Sant Carles (Eivissa)
Esquerra Republicana a Sant Carles
El període republicà a Eivissa durant la Guerra Civil (agost-setembre 1936)
Evacuació d'Eivissa i refugiats republicans a València
Presons i batallons de treballadors a la postguerra: Andalusia, Mallorca i Eivissa
Antifranquisme a l'Eivissa de postguerra
14. Entrevista a Enric Guasteví i Ibáñez, *114*
Militars xilens a Menorca durant la Guerra Civil
Final de la guerra i repressió a Menorca (1939)
Presons de Mallorca i Formentera (1939-41)
El Tribunal de Responsabilitats Polítiques de les Balears
Clandestinitat a Mallorca i Menorca durant la postguerra

15. Entrevista a Ángela Gutiérrez Fernández, 118

Guerra Civil a Madrid, detenció i judici (1939)

Condicions de vida i organització política a la presó de Ventas (1939-40)

Matilde Landa i la presó de Ventas (1939-40)

La presó de dones de Palma: característiques (1940-42)

Matilde Landa i l'organització de les preses de Palma (1940-42)

L'Església catòlica i les pressions sobre Matilde Landa (1940-42)

La mort de Matilde Landa i el tancament de la presó de dones de Palma (1942-43)

16. Entrevista a Miquel Julià i Melis, 132

Mobilitzacions estudiantils durant la Dictadura de Primo de Rivera

Servei militar durant la Segona República

Els mestres republicans i les depuracions

L'esquerra a Capdepera durant la Segona República

Cop d'estat, desembarcament de Bayo i fugida a Menorca

Escola Popular de guerra, refugiats mallorquins i front de Madrid

Final de la guerra i empresonament (1939-42)

Desterrament a Menorca (1942-49)

Exili a Xile (1949-56)

Clandestinitat comunista a Mallorca (1957-77)

17. Entrevista a Jeanne Marquès i Mayol, 145

Republicanisme, catalanisme i socialisme abans de la Guerra Civil

Detenció i judici de la família Marquès (setembre-octubre del 1936)

La secció de dones de la presó provincial de Palma (octubre-novembre del 1936)

Presó de dones del carrer de Can Sales (novembre del 1936-1938)

La situació dels antics presos a la Mallorca franquista

Maria Mayol: guerra, exili i retorn

L'exili republicà a Mèxic

18. Entrevista a Teresa Marrón Goñi, 156

Guerra Civil i detenció a Madrid (1939)

Matilde Landa i el PCE a la presó de Ventas

Matilde Landa i la presó de dones de Palma

19. Entrevista a Antoni Martí i Rosselló, 160

L'esquerra a Manacor durant la Segona República

El batle de Manacor Antoni Amer i la Guerra Civil

Repressió a Manacor durant la Guerra Civil

Resistència clandestina de postguerra a Manacor

20. Entrevista a Joan Matas i Salas, 166
La repressió contra els socialistes mallorquins (1936-39)
L'ambient polític a la Mallorca de postguerra
La resistència socialista durant el franquisme
21. Entrevista a Josep Morales i Riera, 169
Emigració i tradició progressista de Formentera
Les eleccions de febrer del 1936 a Eivissa
La maçoneria a les Pitiüses
La Guerra Civil a Eivissa: període republicà
Actuació a l'exèrcit republicà durant la Guerra Civil
Presons de postguerra i repressió contra la maçoneria
22. Entrevista a Magdalena Nebot i Vaquer, 174
Entorn familiar. Laïcisme i educació, de la Segona República a la postguerra
Maria Vaquer Moll i la presó de dones de Palma
Memòria infantil de la repressió i la guerra
La comunitat metodista de Capdepera i la Guerra Civil
Racionament d'aliments durant la postguerra
Emigració clandestina a Alger (1951)
Vida quotidiana de l'emigració mallorquina a Alger (1951-57)
Emigració a París 1958-64
Activisme polític a Mallorca des del 1964
23. Entrevista a Miquel Oliver i Massutí i Antoni Font i Bàdenas, 184
La repressió a Felanitx durant la Guerra Civil
Origen dels camps de concentració a Mallorca (1936-37)
Els camps de concentració del municipi de Pollença
El camp de concentració de s'Espinagar (1939)
24. Entrevista a Rafel Ortiz i Amer, 189
Servei militar a l'exèrcit *nacional* (1936-37)
Pas a l'exèrcit republicà (1937)
Final de la Guerra Civil (1939)
Presó militar d'Illetes a la postguerra
Mariners i aviadors estrangers a les presons de Mallorca
25. Entrevista a Júlia Palazón Cano, 194
Entorn familiar i emigració a Mallorca
Treball i protestes laborals en el primer terç del segle XX
Anarcosindicalisme i cultura obrera durant la Segona República

El cop d'estat de juliol del 1936 a Palma
Vaga general i detenció als inicis de la Guerra Civil (1936)
L'anarquista Manuel Pérez i la Guerra Civil
El Conde Rossi i la repressió a Palma (1936-37)
L'expedició mallorquina a l'Olimpíada Popular de Barcelona
El desembarcament del capità Bayo a Mallorca
Bombardejos durant la Guerra Civil
L'execució del batle de Palma Emili Darder (1937)
Anarcosindicalistes mallorquins al front d'Aragó i a l'exili
Treball i condicions de vida durant la Guerra Civil i la postguerra
L'emigració de murcians a Mallorca a la postguerra
Clandestinitat a la postguerra

26. Entrevista a Josep Palou i Tous, 213

Entorn familiar. Jaume Palou i Massanet, militar republicà
Cop d'estat i Guerra Civil a Menorca (1936-39)
La rendició de Menorca (1939) i la repressió de postguerra
Condicions de treball i activitats antifranquistes a la Mallorca de postguerra
La detenció del 1948 i el final de la resistència

27. Entrevista a Marcos Peralta Morcillo, 218

Formació de la identitat i consciència política d'esquerres
Moviment obrer i Segona República a Génave (Andalusia)
El moviment infantil dels pioners a Génave (1936-39)
Génave durant la Guerra Civil (1936-39): moviment obrer i col·lectivitzacions
Repressió franquista de postguerra a Génave (1939-40)
Condicions de treball i activitats clandestines a Mallorca (1940-48)
La detenció del 1948
Activisme polític i sindical a Dragados y Construcciones
El PCE a Mallorca després del 1948
Stalin, Hongria 1956, Txecoslovàquia 1968
La vaga d'autobusos al barri de Son Rapinya (Palma)
Radio España Independiente com a eina de mobilització
Oposició Sindical Obrera a Mallorca
La detenció de juliol del 1964
Noves detencions i trànsit cap a Comissions Obreres (1964-67)

28. Entrevista a Aina Perelló i Tomàs, 239

L'expedició mallorquina a l'Olimpíada Popular de Barcelona (juliol del 1936)
Els refugiats mallorquins a Barcelona (1936-37)
Els refugiats mallorquins a Vic (1937-39)

Ocupació de Vic pels franquistes i exili de refugiats (gener-febrer del 1939)
Retorn a Mallorca (1939) i condicions de vida a la postguerra
La repressió de postguerra a Menorca (1939)

29. Entrevista a Llibertat Picornell i Femenias, 250

Entorn familiar: socialisme i comunisme al primer terç del segle XX

Vagues obreres durant la República (1934)

Militants del PCE a Mallorca (1931-36)

Aurora Picornell i Heriberto Quiñones (1931-42)

Cultura obrera a Mallorca durant la República

L'expedició a l'Olimpiada Popular (juliol del 1936)

Els refugiats mallorquins a Catalunya (1936-39)

El pas de la frontera pirinenca (1939)

Exili a França i a Mèxic

Retorns a Mallorca des de l'exili

30. Entrevista a Josep Planells i Riera, 261

Les esquerres a Eivissa durant la Segona República

Guerra Civil i repressió a Eivissa

Resistència de postguerra a Eivissa

31. Entrevista a Llorenç Pons i Pons, 264

Moviment obrer a Lluçmajor durant la Segona República

Els comunistes a les presons durant la postguerra

Clandestinitat comunista a Mallorca després del 1948

Legalització del PCE i memòria de la resistència

32. Entrevista a Arnau Pons i Sastre, 268

La repressió a Inca durant la Guerra Civil

Camp de concentració de Pollença (1937-39)

33. Entrevista a Gabriel Riera i Sorell, 272

L'escola a Mallorca abans de la Segona República

Emigració i condicions de treball a Sóller durant el decenni dels trenta

Moviment obrer a Palma (1934-36). El barri de ses Cadenes

Lesclat de la Guerra Civil i els primers assassinats

Detenció i presó de Can Mir

Els camps de concentració de Mallorca durant la Guerra Civil

Camps de concentració de la Península i del Marroc (1939-42)

Les famílies dels presos durant la Guerra Civil

Servei militar a la Mallorca de postguerra

- Condicions de vida i de treball a la Mallorca de postguerra
Activitats clandestines antifranquistes
Propaganda aliada durant la Segona Guerra Mundial
Imatge de la Unió Soviètica
Referèndum del 1947 i visita de Franco a Mallorca
Emigració a Alger i Veneçuela (1947-62)
L'ambient social i polític a Mallorca el 1962
34. Entrevista a Arnau Sastre i Fernández, 289
El vaixell presó *Jaume I* (estiu del 1936)
La presó de Can Mir (setembre 1936-primavera 1937)
La presó provincial de Palma (1937-41)
35. Entrevista a Guillem Vicens i Nicolau, 297
El castell de Bellver, presó durant la Guerra Civil
Els camps de concentració de Mallorca durant la Guerra Civil
La presó de Can Mir (1938-39)
La repressió de postguerra a Mallorca
Fugida i emigració a Alger (1947)
36. Entrevista a María Rosa Villa Landa, 303
La família Landa i la Institución Libre de Enseñanza
Cop d'estat de juliol del 1936: evacuació des de Galícia a França
La colònia infantil de Villalgordo del Júcar (1936-39)
La repressió a Badajoz (1936): el cas de Florencio Villa Pérez
Matilde Landa a Governació i a la presó de Ventas (1939-40)
Matilde Landa a la presó de dones de Palma (1940-42)
Activitats clandestines antifranquistes a Madrid (1945-62)